

Cekajuci Svetski samit 2012: ekonomija I zivotna sredina moraju naci formulu zajednickog opstanka

U svakoj deceniji, na svetskom nivou, na globalnom samitu pod okriljem Ujedinjenih nacija, dogovaraju se pravci delovanja, prihvatljivi za vecinu drzava, koji predstavljaju okvir ("bukvar") za ponasanje svih onih koji ucestvuju ili treba da ucestvuju u zastiti zivotne sredine planete, drzave, grada, opstine, ulice...

Godine 1992. bio je prvi Samit o zivotnoj sredini I razvoju u Rio de Zaneiru. Vecina u svetu ga pamti po Agendi 21 I znacajnim dogovorima za buducnost planete (pre svih o klimi, biodiverzitetu I sumama), kao I po nadahnutom govoru Fidel Kastru, koji je ukazao na vezu zastite zivotne sredine I koriscenja prirodnih resursa sa siromastvom stanovnistva.

Mi u nasoj zemlji ovaj dogadjaj pamtimo I po situaciji, zbog koje smo posle skoro deceniju bili iskljuceni iz svih medjunarodnih kretanja, da je nasu (tada jugoslovensku) delegaciju, u avionu na povratku iz Brazila, zatekla vest o UN ekonomskim sankcijama prema nasoj zemlji. Cak I u tim uslovima, u nasoj zemlji je razvijen niz strateskih dokumenata I zakonskih resenja u oblasti zivotne sredine.

Vratimo se na svet. Deset godina posle konferencije u Rio de Zaneiru, odrzan je u Johaneshburgu 2002. godine Samit o odrzivom razvoju. Za nas je to bila iskoriscena prilika predstavljanja opredeljenja zemlje ka odrzivom razvoju u okviru medjunarodne zajednice, a za mene licno jako znacajno iskustvo vodje delegacije nase zemlje (tada SRJ) gde sam u praksi vezbala znacenje "ekoloske diplomatije". Svet se suocavao sa cinjenicom da se u deset godina od konferencije u Rio de Zaneiru, malo od ciljeva zacrtanih 1992. godine ispunilo, I da "biznis na koji se naviklo" (bez znacajnog prakticnog pozicioniranja zivotne sredine I socijalne komponente u ekonomiju) I dalje preovladava. U Johaneshburgu su se formirala znacajna partnerstva, koja su stvorila realnu osnovu da ekonomija, zivotna sredina I socijalna pravda idu "u jednom paketu" svakog biznisa.

Nasa zemlja je, u deceniji posle Johaneshburga, imala (I ima) znacajno regionalno liderstvo u oblasti kao sto je ekoloska bezbednost. Sadasnji srpski ministar zivotne sredine je sa pozicije predsedavajuceg saveta Programa UN za zivotnu sredinu, bio pokretac globalnog "zelenog" svetskog dogovora. Zelim da istaknem, da ovi I ovakvi angazmani nase zemlje, znacajno doprinose integraciji nase zemlje u Evropsku uniju, posto je EU potpisnih skoro svih znacajnih konvencija u oblasti zivotne sredine.

Samit o klimatskim promenama 2009. godine u Kopenhagenu, je pokazao da je, uprkos tome sto su svi svesni da se nesto mora uraditi I promeniti, globalni dogovor tesko postici ukoliko pregovaraci ne skinu teret politicko-ekonomskih interesa. I u ove dve godine posle Kopenhagena, sa prirodom I planetom koja se buni (zemljotresi, poplave, suse, vulkanske aktivnosti) I ekonomskom krizom koja se produbljuje – jasno ukazuje da nesto treba uciniti. Svima je cini jasno da treba dugorocno sagledati vodne, planinske, energetske, mineralne I druge resurse.

Grubo receno, danas se desavaju paralelno dva procesa.

Prvi je "ozeljenjavaje postojece biznis kao obicno ekonomije" (dakle, dodavanje zahteva zastite zivotne sredine na postojeci ekonomski sistem). U hodnicima konferencija cesto se cuje da je ovo pristup "kako braon obojiti u zeleno".

Drugi je, pokusaj inovativnog postavljanja nove ekonomije buducnosti (koja bi u svojim postavkama vec sadrzala brigu o resursima I zivotnoj sredini). I tu ima jedna sala koja se provlaci u argumentaciji zasto se ne radja inovativno resenje: kazu da Dzul imao 22. godine kada je postavio prvi zakon termodinamike, Klauzijus 28 godina kada je postavio drugi zakon termodinamike, Nerst 42 kada je postavio treci zakon termodinamike, pa kada se to postavi u koordinatni sistem sa godinama kada su otkrica ucinjena, namece se zakljucak da sada cekamo nekog od 150 godina starosti za inovativno resenje.

Ujedinjene nacije su, u postupku priprema za Svetski samit koji ce se juna 2012. godine ponovo posle dvadeset godina odrzati u Rio de Zaneiru (Rio+20), otvorile sirok process konsultacija sa svim ucesnicima u procesu: vladinim I nevladinim institucijama I organizacijama, naucnicima, biznisom I dr., trazeci moguca inovativna resenja za "zelenu ekonomiju buducnosti" I sustinko institucionalno pozicioniranje odrzivog razvoja sa mehanizmima funkcionisanja.

Dakle, iduce godine posle Samita u Rio de Zaneiru, imacemo odgovor sta su ljudi danasnjice spremni da urade za generacije koje dolaze I kako to misle da urade. Videcemo da li ce se sektor zivotne sredine ozbiljno pozicionirati u ekonomiji buducnosti. Poceo je process formiranja stavova u drzavama i grupacijama. Mene ohrabruje, sto ekonomisti danasnjice, sve cesce I samoinicijativno, dolaze do strucnjaka iz oblasti zivotne sredine, sto se pre desetak godina nije moglo ni zamisliti. Sto cesca komunikacija ce pomoci da se razumemo, jer – ekonomija I zivotna sredina (I socijalna politika) moraju naci formulu zajednickog opstanka.

Prof dr Andjelka Mihajlov